

Բարոյական արտայայտութիւններու հիմնական ձեւը՝ որակումներով խօսքն է, օրինակ վարմունքի մը առնչութեամբ կ'ըսենք.- բարոյապէս՝ *լաւ ու բարի* կամ *վատ ու չար*: Նաեւ վարուելակերպերը բարոյական արժեւորում կը ստանան, երբ անոնց առնչութեամբ կ'ըսենք.- բարոյապէս՝ *արգիլուած* կամ *արտօնուած* եւ նոյնիսկ *պատուիրելի* կամ *թելադրելի*: Նաեւ տարբեր անձերու նկատմամբ կ'արտայայտուինք բարոյական որոշ գնահատականներով, երբ կ'ըսենք.- *առաքինի* ու *ազնիւ* կամ *գոռոզ* ու *անպատկառ*:

Մետա-բարոյագիտութիւնը ընդհանրապէս, իր լեզուա-վերլուծական քննարկման ատեն, նաեւ կը հարցադրէ բարոյական արտայայտութիւններու *ճիշդ* կամ *սխալ* ըլլալու կարելիութիւնը, ինչ որ առկայ է՝ այլ արտայայտութիւններու պարագային: Ան նաեւ կը հարցադրէ, բարոյական արտայայտութիւններու զուտ լեզուական չափանիշերով սահմանումի կարելիութիւնը, ինչ որ անբաւարար կը թուի:

Մետա-բարոյագիտութիւնը, սակայն, բարոյական հիմնական հասկացութիւններու մասնայատուկ իմաստն ու էութիւնը բացայայտելու համար, չի բաւարարուիր լոկ լեզուա-վերլուծական ոլորտով, այլ կ'ամբողջացնէ զայն՝ նկատի առնելով միւս երեք ոլորտները եւս, որոնց մասին յաջորդաբար պիտի անդրադառնանք:

2. ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ՀԱՄՈՉՈՒՄՆԵՐՈՒ ՈԼՈՐՏ

Մետա-բարոյագիտութեան ուսումնասիրութեան ատեն, նաեւ նկատի կ'առնուին՝ անհատի բարոյական համոզումները: Սակայն ի՞նչ են անհատի այդ բարոյական համոզումները:

Օրինակները շատ են.- «*խոստումը պէտք է յարգել*», «*ստելը դատապարտելի է*» եւայլն ...: Նման բազմաթիւ օրինակներ կարելի է յիշել, սակայն դժուար է գիտականօրէն հիմնաւորել անոնց բարոյական համոզումներու վերածուիլը: Վերջին ժամանակաշրջանի գիտական մեծաքայլ յառաջդիմութիւնը, իր գիտակցութեան եւ մտադրութեան մասին ուսումնասիրութիւններով օգտակար դարձաւ՝ «*Մտքի փիլիսոփայութեան*» (Philosophy of Mind) զարգացման եւ այս առնչութեամբ զանազան տեսութիւններու ծեւաւորման, ինչպէս՝ փիլիսոփայական *Վարմունքի տեսութիւնը* (Action Theory) կամ *Բարոյական տեսութիւնը* (Moral Theory), որոնց համար յատկացուած է առանձին Մաս – 5ը, «*Բարոյագիտութեան Տեսութիւններ*» վերնագրի տակ (տե՛ս Էջ 156-Էն սկսեալ):

Բարոյական համոզումներով, անհատը իր աշխարհայացքը եւ փափաքները կը բացայայտէ՝ իր տեսանկիւնէն դիտելով: Վերոյիշեալ փափաքները սակայն, պարզ փափաքներ չեն, այլ անհատի գիտակցութեան մէջ ժամանակի ընթացքին կազմաւորուած՝ *նախատեսակէտներ*. այս միջոցով նախապէս հաստատուած կ'ըլլան, թէ անհատը՝ ո՞ր երեւոյթներուն հանդէպ դրական (համաձայնական) եւ ո՞ր երեւոյթներուն հանդէպ բացասական (մերժողական) դիրքաւորում ունի: Յիշեալ *նախատեսակէտները* ենթակայական են եւ չեն